

4. Ammattilaisten osaaminen

Varmista omalta osaltasi riittävä osaaminen ennen tilanteita, joissa kohtaat äkillisesti kuolleiden henkilöiden läheisiä ja hakeudu tarvittaessa lisäkoulutukseen, sillä

- **on vahvaa näyttöä, että äkillisesti kuolleen henkilön läheiset kokevat, ettei ammattilaisilla ole aina riittäviä valmiuksia tuen antamiseen. (A)**

Kohtukuoleman kokeneet äidit kokivat, etteivät terveydenhuollon ammattilaiset yleensä ole tietoisia tavasta, jolla he kertovat kohtukuolemasta äidille. He kokivat, että uutinen kerrotaan usein äkillisesti valmistelematta tilannetta, jolloin äidit jäävät ilman tarvittavaa ohjausta ammattilaisilta liittyen kohtukuolemaan. He toivoivat ammattilaisilta empatiaa ja äitien emotionaalisten tarpeiden tunnistamista.

*Iranilaisessa laadullisessa tutkimuksessa¹ kuvattiin kohtukuoleman kokeneiden äitien (n = 20) ehdottamia keinoja äitien mielenterveyden tukemiseksi kohtukuoleman jälkeen. Tutkimusaineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 9/10

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Kohtukuoleman kokeneet vanhemmat, jotka kokivat ammattilaisen viestinnän negatiivisena, kuvasivat ammattilaisten pyrkineen tukahduttamaan heidän tunteitaan, vaikka ammattilaisten pyrkimyksenä olisi ollut suojella äitiä.

*Yhdysvaltalaisessa laadullisessa tutkimuksessa² kuvattiin kohtukuoleman kokeneiden vanhempien (n = 90) kokemuksia lapsen kuolintiedon saamisesta ja sen vaikutuksesta vanhempien suruprosessiin. Tutkimusaineisto analysoitiin grounded theory-menetelmällä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 8/10

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Henkirikoksen uhrin sisarusten suruprosessiin liittyi ammattihenkilöistä huolen kantamista. He kokivat esimerkiksi joutuvansa piilottamaan oman surunsa ammattiauttajien heikkouden vuoksi. Heillä oli myös halua auttaa ja lohduttaa poliiseja.

*Suomalaisessa laadullisessa tutkimuksessa³ kuvattiin henkirikosten uhrien sisarusten suruprosessia. Tutkimusaineisto kerättiin elektronisella kyselylomakkeella ja haastattelemalla. Tutkimukseen osallistui 18 henkirikosuhrien sisarusta. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 8/10, puuteet kriteereissä 6 ja 7

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tuloksen johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Läheisensä äkillisen kuoleman kokeneet Norjan saamelaiset toivoivat osaavaa ja tarpeisiin mukautuvaa apua. Osa toivoi osaavampia auttajia, jotka ymmärtäisivät heidän elämänsä ja vaikean suruprosessinsa. He kokivat, että auttajilla tulisi olla enemmän tietoa traumatisoituneiden surevien tarpeista.

*Norjalaisessa laadullisessa haastattelututkimuksessa⁴ kuvattiin läheisensä äkillisen kuoleman kokeneiden Norjan saamelaisten avun tarvetta, sekä hakevatko ja saavatko he apua terveydenhuollosta sitä tarvitessaan. Tiedonantajina (n = 30) olivat läheisen äkillisen kuoleman, itsemurhan, onnettomuuden, kätkeytykuoleman tai henkirikoksen kohdanneet henkilöt.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 9/10

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

➤ on kohtalaista näyttöä, että äkillisesti kuolleiden henkilöiden läheiset kokevat ammattilaisten osaamisen tärkeäksi. (B)

Vauvan äkillisen kuoleman kokeneet vanhemmat kokivat niiden poliisien toiminnan aiheuttavan ahdistusta, joilla ei ollut erityisosaamista äkillisesti kuolleen vauvan vanhempien kohtaamiseen. Vanhemmat kokivat kielteisenä esimerkiksi sen, jos poliisit eivät antaneet vanhempien mennä sairaalaan vauvan kanssa tai he ottivat vauvan pois vanhemmiltaan heidän odottaessaan ambulanssin saapumista. Vanhemmat kokivat kielteiseksi myös sen, että poliisit kohtelivat kotia rikospaikkana sen sijaan että olisivat tukeneet heitä.

Isobritannialaisessa laadullisessa tutkimuksessa⁵ tarkasteltiin vanhempien ja ammattilaisten kokemuksia poliisin, terveydenhuollon sekä sosiaalihuollon yhdessä toteuttamasta vauvan äkkikuoleman tutkimuksesta. Tutkimuksen kohteena oli 23 vauvan äkkikuolematapausta, jotka olivat tulleet tutkintaan tutkimuksen ajanjaksolla. Kahdessa tapauksessa vanhemmat suostuivat tapauksensa tietoihin pääsyyn, mutta kieltäytyivät osallistumasta kyselyyn tai haastatteluihin. Näin ollen lopullinen otanta muodostui 21 vauvansa (KA ikä kuolinhetkellä 100 päivää) äkillisesti menettäneen perheen vanhemmista sekä tapausten tutkinnasta vastanneista poliisin, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattilaisista (n = 26). Vanhemmilta aineisto kerättiin syvähaastatteluilla sekä lisäksi osin laajemmassa tutkimuksessa toteutetun kyselyn avoimilla kysymyksillä. Ammattilaisilta aineisto kerättiin yksilöllisillä syvähaastatteluilla. Aineistot analysoitiin kehysanalyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 9/10, puute kriteerissä 7

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tuloksen johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Huumeisiin kuolleen henkilön läheiset kokivat tarvitsevansa asiantuntevaa ja osaavaa apua ammattilaisilta. Heidän kokemuksensa mukaan ammattilaiset, kuten poliisi, papit, kriisitiimit ja hyvinvointipalvelut, eivät aina ymmärtäneet heidän tilanteensa erityispiirteitä. Läheiset toivoivat, että ammattilaiset saisivat koulutusta traumaattisten ja epäluonnollisten kuolemien vaikutuksista, kuten keskittymisvaikeuksista, unettomuudesta ja painajaisista.

Norjalaisessa laadullisessa tutkimuksessa⁶ tarkasteltiin, mitä huumausaineisiin kuolleiden henkilöiden läheiset halusivat viestiä päättä-

jille läheisensä tällaiselle kuolemalle menettäneiden tilanteen parantamiseksi. Osallistajat olivat laajemmassa tutkimuksessa toteutetun kyselyn avoimeen kysymykseen vastanneita (n = 83, naisia 84 %, ikä 23–71. Vastaaajien suhde vainajaan oli vanhempi (39 %), sisarus (31 %), lapsi (6 %), kumppani (2 %), muu perheenjäsen (12 %) tai läheinen ystävä (9 %). Kuolemasta oli vastaushetkellä kulunut kolmesta kuukaudesta yli 22 vuoteen, mediaanin ollessa 93 kuukautta. Aineisto analysoitiin temaattisella analyysillä.

Tutkimuksen menetelmällinen laatu: JBI 9/10, puute kriteerissä 7

Sovellettavuus suosituksessa: Hyvä

Tuloksen johdonmukaisuus ja yhtenevyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Aineiston rikkaus ja riittävyys: Ei huolia tai huolet hyvin vähäisiä

Lähteet

1. al-Hadidy M, Kazimi A, Irajpour AR, Badi GK. Strategy for mental health improvement of Iranian stillborn mothers from their perspective: a qualitative study. *Iranian Red Crescent Medical Journal* 2016; 18: 1–7. DOI: 10.5812/ircmj.21081.
2. Pullen S, Golden MA, Cacciatore J. "I'll never forget those cold words as long as I live": Parent perceptions of death notification for stillbirth. *Journal of Social Work in End-of-life & Palliative care* 2012; 8: 339–355. DOI: 10.1080/15524256.2012.732022.
3. Kauppinen A, Aho AL. Henkirikosten uhrien sisarusten kokemus suruprosessistaan. *Hoitotiede* 2025; 37: 271–287.
4. Dyregrov K, Berntsen G, Silviken A. The need for and barriers to professional help – a qualitative study of the bereaved in Sámi areas. *Suicidology Online* 2014; 5: 47–58.
5. Garstang J, Griffiths F, Sidebotham P. Rigour and Rapport: a qualitative study of parents' and professionals' experiences of joint agency infant death investigation. *BMC Pediatrics* 2017; 17: 48–48. DOI: 10.1186/s12887-017-0803-2.
6. Fjær S, Dyregrov K. Advice to policy-makers for improving services to the drug-death bereaved. *Nordisk Alkohol- & Narkotikatidskrift* 2021; 38: 615–630. DOI: 10.1177/14550725211018333.